

Зусилля парламенту щодо досягнення негативного балансу вуглецю в лісах

З 11 до 15 березня 2023 року триває 146-а Асамблея Міжпарламентського союзу (м. Манама, Бахрейн), в роботі якого бере участь делегація українських парламентарів. Міжпарламентський Союз (The Inter-Parliamentary Union – IPU) як глобальна організація національних парламентів, створена у 1889 році. Одним з питань порядку денного 146-ї Асамблеї є обговорення та початок підготовки на її пленарному засіданні проекту резолюції про Парламентські зусилля щодо досягнення негативного вуглецевого балансу лісів. Це питання відноситься до предметів відання Комітету з питань екологічної політики та природокористування.

Ліси відіграють важливу роль у регулюванні газового складу атмосфери. Саме тому ліси та лісове господарство визнані важливою складовою кліматичної політики на міжнародному рівні, що знайшло своє відображення у міжнародних угодах, які сьогодні визначають основи розвитку людства. Зокрема йдеться про Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату, Кіотський протокол та Паризьку угоду.

З метою охорони, захисту, раціонального використання лісів та збільшення лісових площ Верховною Радою України прийнято ряд законів України, які матимуть наслідок в досягненні негативного балансу вуглецю в лісах.

Зокрема, для забезпечення належної охорони всіх пралісів та старовікових лісів природного походження, як еталонних лісів, які є найбільш стійкими до наслідків зміни клімату, підтримують низку рідкісних видів флори і фауни та утримують великі обсяги вуглецю в деревині і ґрунтах, Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат» № 2063-VIII від 23.05.2017.

З метою вдосконалення заходів щодо охорони ялицево-букових лісів на гірських схилах Карпатського регіону від суцільного вирубування як з підприємницькими, так і з оздоровчими цілями прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони суцільних рубок на гірських схилах в ялицево-букових лісах Карпатського регіону» № 249-IX від 30.10.2019.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою збереження довкілля (щодо посилення відповідальності за дії, спрямовані на забруднення атмосферного повітря та знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу)» № 556-IX від 13.04.2020 внесено зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення та до Кримінального кодексу України, якими посилено відповідальність за порушення правил пожежної безпеки в лісах, сільськогосподарських угіддях та за самовільне випалювання сухої рослинності або її залишків.

Задля удосконалення проведення національної інвентаризації лісів, яка спрямована на отримання обґрунтованої узагальненої інформації про кількісні та якісні показники стану і динаміки лісів держави, їх ресурсного потенціалу для потреб державного управління, стратегічного планування ведення лісового господарства, державного лісового кадастру, моніторингу довкілля прийнято Закон України «Про внесення змін до Лісового кодексу України щодо проведення національної інвентаризації лісів» № 643-IX від 02.06.2020.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту лісів, запобігання пожежам на землях лісового та водного фонду, на торфовищах та землях інших категорій» № 1259-IX від 19.02.2021 прийнято з метою посилення захисту лісів та запобігання пожежам на землях лісового фонду та водного фонду, торфовищах та на землях інших категорій, підвищення ефективності управління і контролю у цій сфері, надання додаткових підстав для притягнення до відповідальності за порушення правил пожежної безпеки в природних екосистемах.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження лісів» № 2321-IX від 20.06.2022 встановлюються: правові та організаційні засади ідентифікації та збереження самосійних лісів з подальшим веденням лісового господарства на цих територіях; процедура ведення лісового господарства для постійних лісокористувачів та власників лісів на площі менше 100 га; спрощення та стимулювання процедури лісорозведення та переведення в землі лісогосподарського призначення земель приватної власності.

Крім того, на виконання вимог Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» № 2697-VIII від 28.02.2019 та з метою вирішення екологічних, економічних та соціальних проблем лісового господарства України, створення умов для його сталого розвитку, реалізації інституційної реформи, збільшення площі лісів розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777 схвалено Державну стратегію управління лісами України до 2035 року, що в цілому відповідає реалізації Європейського зеленого курсу та Нової лісової стратегії ЄС до 2030 року (New EU Forest Strategy for 2030, COM (2021) 572 final).

Успішна реалізація завдань і заходів Стратегії дозволить, зокрема, забезпечити екологічну стійкість лісів, збільшити лісистість території країни на понад 18 % та збільшити загальний запас лісів України до понад 2,5 млрд. м³, а також підвищити рівень абсорбції парникових газів лісами України до 75,6 млн. тон CO₂-еквіваленту та зменшити річну площу лісових пожеж особливо великого розміру в Україні, що в свою чергу дасть можливість досягнути негативного балансу вуглецю в лісах.

Разом з тим слід відмітити, що з 24 лютого 2022 року бойові дії відбуваються на площі майже 3 млн га лісових масивів. Значна частина лісів нині знаходиться під окупацією та в межах проведення бойових дій, багато

лісових ділянок заміновано, ліси зазнають негативного впливу внаслідок забруднення атмосфери.

Повноцінне відновлення продуктивності українських лісів, в тому числі і вжиття заходів для підтримки поглинання та секвестрації вуглецю у лісах, удосконалення охорони і захисту лісів, а також забезпечення сталого і кліматично оптимізованого ведення лісового господарства та лісокористування можливе лише після повного завершення бойових дій на території України та виведення російських військ за межі міжнародно визнаних кордонів України.

Верховна Рада України активно працює над зверненнями до міжнародних організацій з питань екологічної політики та природокористування через російську збройну агресію проти України.

Так, для забезпечення повного порядку фіксації та документування випадків заподіяної Україні екологічної шкоди, в тому числі і лісовому фонду, внаслідок російської збройної агресії та з метою створення незалежної Спеціальної екологічної моніторингової місії (СЕММ), Верховною Радою України прийнято Постанову «Про Звернення Верховної Ради України до Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, Програми Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища, Європейського парламенту, Європейської комісії, парламентів та урядів держав, які є членами Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, щодо утворення Спеціальної екологічної моніторингової місії для фіксації екологічної шкоди, заподіяної внаслідок збройної агресії на територію України» № 2594-IX від 20.09.2022.

Крім того, народні депутати України – члени Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування та інші народні депутати України внесли на розгляд проект Постанови Верховної Ради України про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, Міжпарламентської Асамблеї Асоціацій держав Південно-Східної Азії, національних парламентів держав світу щодо засудження злочинів проти довкілля, скоєних Російською Федерацією на території України, сприяння подоланню їх наслідків і відновленню екосистем України під час війни та у післявоєнний час, забезпечення компенсації шкоди довкіллю та втрати екосистемних послуг, а також створення глобальної платформи для оцінки збитків, завданих клімату та довкіллю унаслідок військових дій (реєстр. № 8338). За результатами розгляду в Комітетах, Верховній Раді України рекомендовано прийняти дану постанову в цілому.

Сподіваємося на врахування положень зазначених документів у тексті проекту резолюції Асамблеї Міжпарламентського союзу про Парламентські зусилля щодо досягнення негативного вуглецевого балансу лісів.